

Sisällysluettelo

Leader-työn periaatteet	3
Leader Viisari	5
Visio ja strategia ohjelmakaudella 2014-2020	7
Manner-Suomen maaseudun kehittämisohjelma	10
Ohjelmakausi 2014-2020	13
Hanketarinat	14-29
Yritystarinat	30-35
Leader Viisarin omat hankkeet	36-38
Siirtymäkausi 2021-2022	41-43
Hanketarinat	44-51
Leader Viisarin omat hankkeet	52-53
Vaikuttavuustutkimusten tulokset	54

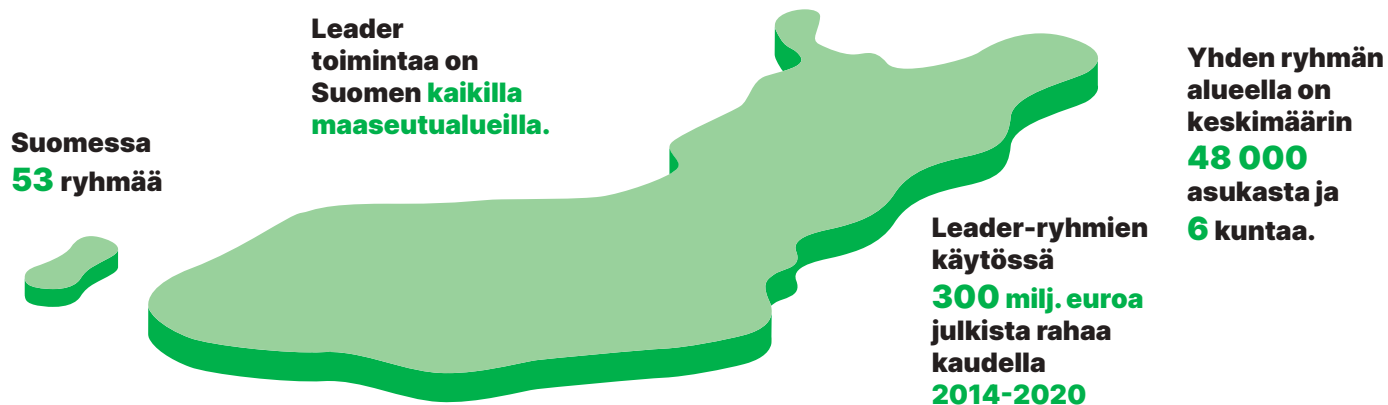
Leader-työn periaatteet

Mitä on Leader?

Leader-toiminta perustuu siihen, että paikalliset ihmiset tietävät itse parhaiten, miten omaa kotiseutua tulisi kehittää. Leader-ryhmät ruokkivat oma-aloitteisuutta ja yritteliäisyyttä myöntämällä rahoitusta yrittäjien, yhdistysten ja muiden yhteisöjen projekteille. Leader-rahoitus tulee EU:n maaseuturahoituksen lisäksi valtiolta ja omalta kunnalta.

Suomen 53 Leader-ryhmää tekevät suunnitelman oman alueen kehittämiseksi ja valitsevat rahoitettavat hankkeet. Leader-ryhmän paikallinen ote näkyy myös siinä, että valintoja ja linjauksia tekevässä Leader-ryhmän hallituksessa on käytössä kolmikantaperiaate: mukana on omalta seudulta niin asukkaita kuin julkisen tahon ja yhdistysten tai yritysten edustajia.

Paikallisuuden lisäksi Leader-toiminta on myös kansainvälistä, Euroopan yhteinen juttu. Euroopan unionin alueella toimii yli 3 000 Leader-ryhmää ja yhteistyötä tehdään yli rajojen. Suomalaiset ovat hyviä ja kysytyjä yhteistyökumppaneita. Suomalaiset Leader-ryhmät toteuttavat eniten kansainvälisiä hankkeita Euroopassa!

**Euroopassa
on yli 3000
Leader-ryhmää**

**Suomalaisilla
Leader-ryhmillä
on eniten
kansainvälisiä
hankkeita
Euroopassa.**

Leader-toiminta

Leader-ryhmä on rekisteröity yhdistys, joka kannustaa maaseudun asukkaita kehittämään omaa aluettaan, lisäämään sen viihtyisyyttä sekä synnyttämään työpaikkoja ja yrityksiä. Leader on sekä yhdistys että toimintatapa. Toiminta tapahtuu alueen yhdistysten ja yritysten kautta, aluetta piristetään ja kehitetään monella tavoin. Leader-ryhmä tarjoaa rahoitusta ja yhteistyötä ideoiden toteuttamiseen.

Leader-ryhmässä työskentelevät yhdistyksen palkkaamat työntekijät ja toiminnasta vastaa yhdistyksen hallitus. Leader-ryhmien toimintaa yhdistyksinä koskee yhdistyslaki ja siihen liittyvät muut reunaehdot, kuten yhdistyksen omat säännöt.

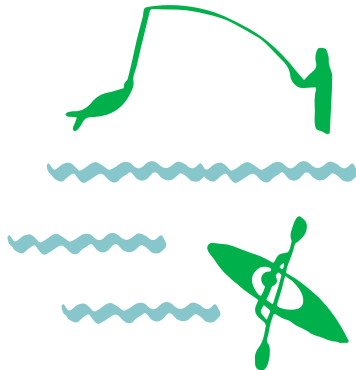
Toimintatapana Leader on kuitenkin enemmän kuin yhdistyksenä toimimista. Se on menetelmä, joka perustuu alhaalta ylöspäin periaatteeseen: paikalliset itse tietävät, mitä heidän alueellaan olisi hyvä tehdä.

Leader-toimintatapa nojautuu seitsemään periaatteeseen:

- 1.** Monialaisuus
- 2.** Aluelähtöisyys
- 3.** Paikallinen kumppanuus
- 4.** Innovatiivisuus
- 5.** Alueiden välinen ja kansainvälinen yhteistyö
- 6.** Alhaalta ylös -periaate
- 7.** Verkostoituminen

Leader Viisari

Leader Viisari ry:n tarkoituksena on toimia alueen kylä- ja asukastoiminnan edunvalvojana ja edunluojana sekä kehittää paikallista, seutukuntien välistä ja kansainvälistä yhteistyötä. Lisäksi Leader Viisari kehittää yrittäjyyden yleisiä edellytyksiä alueellaan ja edistää kylä- ja asukas-yhdistysten sekä alueen asukkaiden

omatoimisuutta. Tarkoituksensa toteuttamiseksi ja toiminnan tukemiseksi yhdistys voi hakea mm. avustuksia. Viisari on toiminut vuodesta 2001 Leader-yhdistyksenä ja toteuttanut LEADER+ -ohjelmaa sekä vuodesta 2007 alkaen Manner-Suomen maaseudun kehittämishjelmaa.

Leader-hallitus

Leader-ryhmän hallitus kootaan niin sanotun kolmikantaperiaatteen mukaisesti: kolmasosa jäsenistä edustaa julkista hallintoa, toinen kolmannes paikallisia yhdistyksiä ja loput alueen asukkaita. Kolmikannalla halutaan varmistaa avoimuus ja tasapuolisuus päätöksenteossa sekä uusien ihmisten saaminen

mukaan toimintaan. Hallitusten jäsenten erovuoroisuus määritellään yhdistyksen säännöissä. Maa- ja metsätalousministeriön linjauksen mukaan Leader-ryhmän hallituksen jäsen voi olla yhtäjaksoisesti hallituksessa enintään kuusi vuotta. Näin taataan hallitusjäsenten vaihtuvuus.

Elinkeinot ja yrittäjyys

Leader-hallitus

Julkinen hallinto

Yhdistykset

Alueen asukkaat

Visio ja strategia ohjelmakaudella 2014-2020

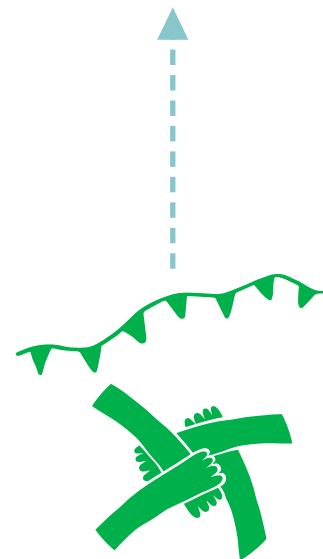
Leader Viisari ry:n visio vuodelle 2020 oli ”osaavien ja yritteliäiden asukkaiden viihtyisä maaseutu.” Tämän saavuttamiseksi valittiin kolme kehittämisen painopistettä: elinkeinojen ja yrittäjyyden kehittäminen, monimuotoisen maaseutuasumisen kehittämi-

nen sekä yhteisöllisyyden ja yhdessä tekemisen edistäminen. Läpäiseviä teemoja olivat lähitalouden edistäminen, nuorten osallisuuden lisääminen, ympäristö- ja luontolähtöisen toiminnan edistäminen sekä kansainvälistymisen tukeminen.

**Monimuotoinen
maaseutuasuminen**

Visio:
**Osaavien ja yritteliäiden
asukkaiden viihtyisä maaseutu**

**Yhteisöllisyys ja
yhdessä tekeminen**

Leader tuen vaikutukset

Leader-tuella on merkittävä vaikutus maaseudun pienyrityksille, erityisesti myynnin ja markkinoinnin edistämässä sekä uusien kokeilujen kannustamisessa. Tuen vaikutukset näkyvät myös asuin ympäristön viihtyisyydessä ja sosiaalisen pääoman kasvussa.

Asuminen ja yhteisöllisyys

Alueen keskeinen sijainti, turvalliset asuin ympäristöt ja aktiivinen järjestötoiminta houkuttelevat tulomuuttajia. Asumisviihtyisyyttä parannetaan tukemalla paikallisia tapahtumia ja etätömahdollisuuksia. Nuorten ääni pyritään saamaan kuuluviin ja heidän osallistumistaan edistetään. Luonnonvarojen kestävä hyödyntäminen on keskeisiä tavoitteita. Viisari tukee luontolähtöistä yrittäjyyttä ja vihreitä innovaatioita.

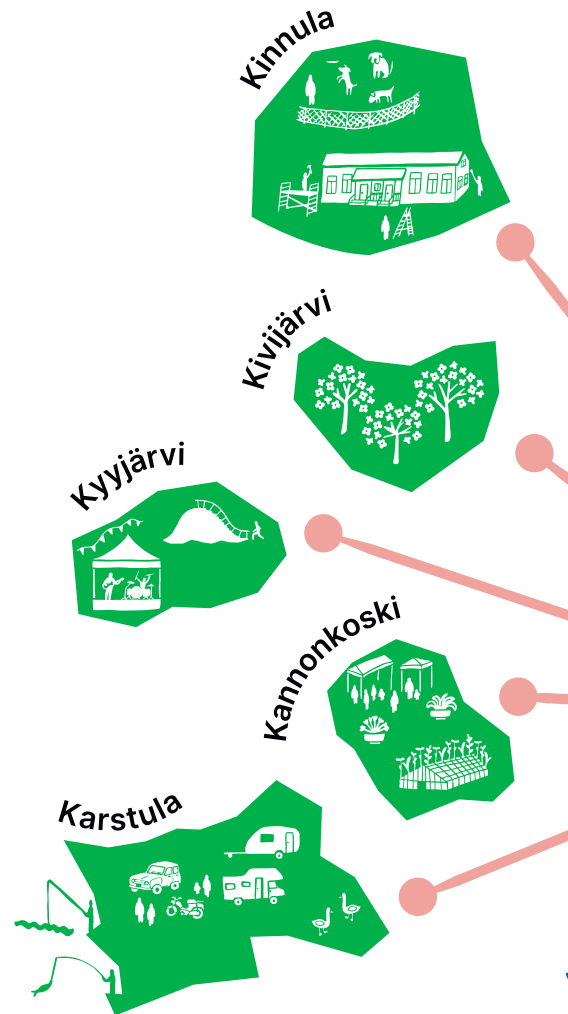
Elinkeinot ja yrittäjyys

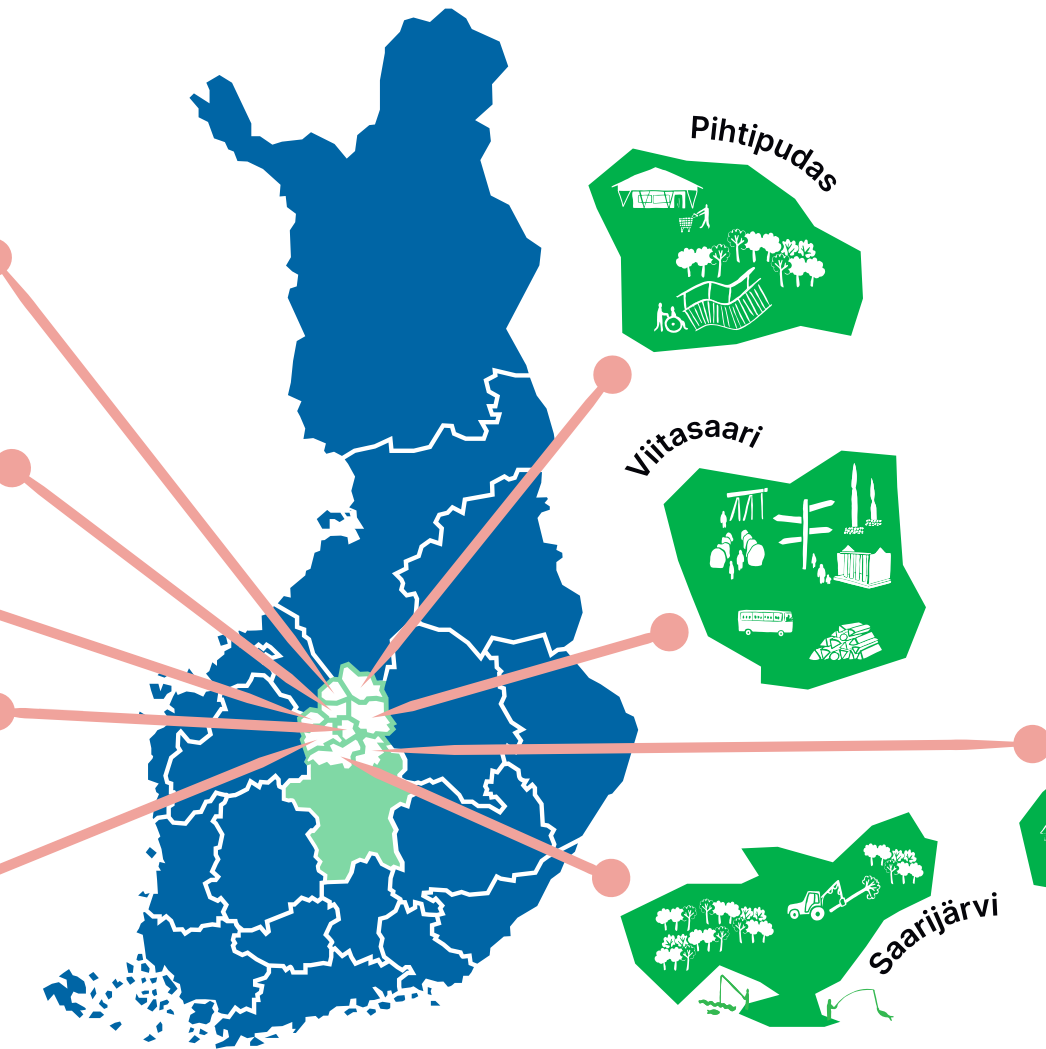
Alueen elinkeinotoiminnan vahvuutena ovat biotalous, pienteollisuus sekä vapaa-aika- ja palvelualat. Yhteistyön tiivistäminen ja rohkeat kokeilut ovat avainasemassa. Tavoitteena on edistää kestävää ja ympäristöystävällistä tuotantoa, tukea palvelujen säilymistä ja kehittää uusia liiketoimintakonsepteja.

Kansainvälisyys

Viisari on solminut kansainvälisiä kumppanuuksia ja pyrkii vahvistamaan näitä suhteita. Kansainvälinen yhteistyö tarjoaa alueen asukkaille ja yrityksille uusia verkostoja ja markkinointimahdollisuuksia.

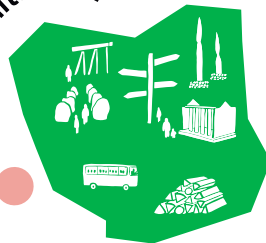

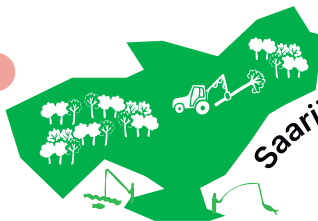
Pihtipudas

Viitasaari

Saarijärvi

Toiminta-alue ja väestö

Viisarin toiminta-alue käsittää laajan osan Keski-Suomea. Alueella asuu noin 44 600 ihmistä. Alue on harvaan asuttua maaseutua, jossa on noin 11 000 vapaa-ajan asuntoa. Toimialueen pinta-ala on noin 8.500 km² eli n. 43 % koko maakunnan pinta-alasta.

Äänekoski

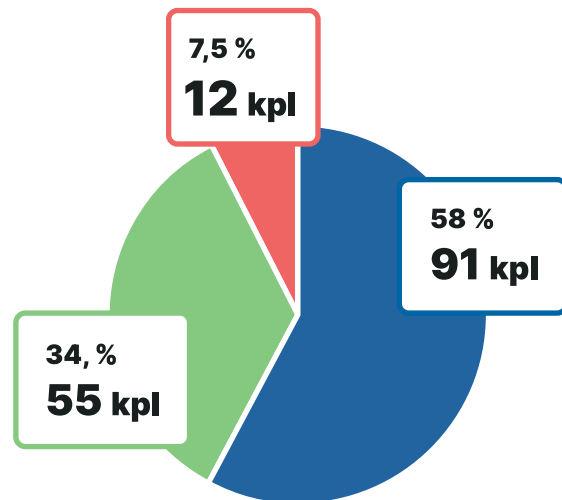
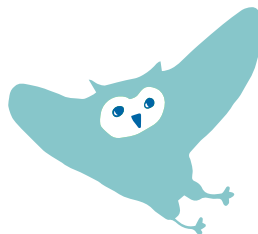

Manner-Suomen maaseudun kehittämishojjelma 2014-2020

Päättyneen ohjelmakauden 2014-2020 osalta Viisarissa rahoitettujen hankkeiden määrä oli tavoiteltua suurempi. Hankkeet olivat kauden alussa laajempia ja euromääräisesti suurempia verrattuna loppukauteen.

Toteutuneita hankkeita yhteensä
159 kpl

Viisarin toteuttamien hankkeiden alahankkeita toteutettiin
61 kpl

Toteutuneiden hankkeiden teemat

- Elinkeinot ja yrittäjyys
- Asumisviihtyvyyys ja ympäristö
- Yhteisöllisyys ja yhdessä tekeminen

Neuvonnassa ja ohjauksessa kiinnitettiin huomiota siihen, että hankkeiden tavoitteet olivat selkeitä ja toimenpiteet hyvin rajattuja suhteessa rahoitukseen. Aktiivisella tiedotamisella ja yhteistyöllä yritysneuv

vojen kanssa, yritystukien määrä saatiin nousuun. Konkreettisen tekemisen merkitys Viisarin strategian toteuttamisessa korostui ja lisäksi talkootyön määrä ylitti tavoitteen.

Hankkeiden kokonaisrahoitus yhteensä
9,3 milj.

Hankkeiden julkinen tuki yhteensä
5 milj.

Yritystuet

Hanketuet

* alahankkeita ei ole laskettu mukaan

Lisäksi vuosina 2014-2020:

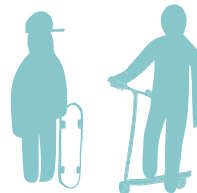
Kunnostettuja rakennuksia tai niiden
varusteluja toteutettiin **162**

Tilaisuuksiin ja
tapahtumiin osallistui
yhteensä
23 443 ihmistä

Syntyi
23
uutta yritystä, joista
5
oli nuorten
perustamia

910
organisaatiota oli
mukana toiminnassa

Hankkeiden talkootöitä
tehtiin yhteensä
52 681 tuntia

190
ympäristöön liittyvää
toimenpidettä toteutettiin

Hanke- ja yritystarinat ohjelmakaudella 2014-2020

Leader Viisarin alueella toteutettiin useita hankkeita ohjelmakaudella 2014-2020. Seuraavaksi esitellään niistä muutamia. Useimmat rahoitetut hankkeet toteutuivat tavoitteiden mukaisesti ja niillä oli toteutusalueetta laajempaa vaikuttavuutta.

Hanketarinat – Karstula

Yhteisöllisen projektin tuloksena syntyi kuntakeskuksen sydän ja maamerkki

Karstulan kunta kaipasi elävöittämistä keskustan sydämeen. Tästä tarpeesta syntyi Kopeskaari-tapahtumatori. Hanke oli yhteisöllinen projekti, jossa kaikki kunnan toimijat olivat mukana. Tulos on ainutlaatuinen kokonaisuus, joka toimii kohtaamis- ja tapahtuma-

paikkana sekä kokoaa yhteen kaikenikäiset kuntalaiset. Monikäyttöinen torialue on samalla kuntakeskuksen sykkeen sydän ja uusi maamerkki. Tavoitteena oli rakentaa tila, joka yhdistäisi kuntalaisten toiveet ja arkkitehtuurin taidokkuuden.

Kuva: Jani Ahonen

Hanketarinat – Pihtipudas

Puttaalaisten hyvinvointia Suvannonlahdella

Suvannonlahdesta kehitettiin Puttaalaisten hyvinvointikeskus osana kunnan kehittämistoimia. Alue muokattiin helposti saavutettavaksi, laadukkaaksi retkeilymajatyylliseksi kohteeksi, joka innostaa kuntalaisia aktiiviseen virkistymiseen. Upeassa luontomaisemassa sijaitseva ja kulttuurihistoriallisesti arvokas alue tarjoaa paikan eri ikäryhmien ja kuntalaisjärjestöjen toiminnalle. Kohde toimii tärkeänä vetovoimatekijänä, ja kehittämissuunnitelman myötä se tarjoaa kuntalaisille monipuolisempia hyvinvointipalveluita.

Hankkeen tavoitteena oli edistää kuntalaisten hyvinvointia aktivoimalla

yhdistyksiä ja lisäämällä palveluiden monimuotoisuutta sekä vahvistamalla kunnan ja eri toimijoiden yhteistyötä. Suvannonlahdella kuntalaiset pääsevät nyt myös saunomaan kunnan järjestämällä ilmaisilla saunavuoroilla.

Kuvat: Leader Viisari

Hanketarinat – Pihtipudas

Kohtaamisia kuhakodalla

Ilosjoen kyläseura rakensi kylätalon pihalle upean kuhan muotoisen kota-laavu-yhdistelmän, joka toimii samalla kylän maamerkinä ja osana Pihtiputaan kylätaideteoksia. Tämä ainutlaatuinen hanke monipuolistaa kylätalon käyttöä ja palvelee kyläläisten tarpeita – aina metsästysseurasta lasten erätaitokerhoihin. Hanke jatkoi kyläseuran pitkäjänteistä työtä yhteisöllisyyden lujittamiseksi. Kota oli samalla kunnianosoitus paikalliselle kulttuurille ja luonnolle, tarjoten tilaa kohtaamisille ja elämyksille.

Kuva: Leader Viisari

Kuvat: Leader Viisari

Hanketarinat – Kivijärvi

Kirsikkapuisto – nuorten ideasta toteutukseen

Kirsikkapuisto Kivijärvellä on monipuolinen puisto, jonka suunnitteluun osallistettiin nuoret, vanhusneuvosto sekä koululaiset. Idea puistosta lähti nuorilta, jotka halusivat kokoon-tumispaikan, joka olisi aina auki. Puistossa sijaitsee pumprack-rata, vesielementti sekä taidetta ja liikun-tamahdollisuuksia. Lisäksi Meidän tupa -mökistä löytyy ulkopelejä ja grillipaikka. Aiemmin hukkamaana tunnettu pusikkoinen alue on nyttem-min muuttunut viihtyisäksi ja avaraksi puistoalueeksi.

Hanke osoittaa, miten kuntalaisten osallistaminen voi johtaa menestykselliseen lopputulokseen. Puiston ansiosta Kivijärven keskustan viihtyvyys on parantunut ja alue avautuu kauniisti järvelle. Puistoa käyttävät aktiivisesti kaikki kuntalaiset, ja siellä järjestetään ohjattuja jumppia sekä

kesätapahtumia. Välituntialueen laajentamisen ansiosta koululaiset voivat käyttää puiston kuntoiluvälineitä hyödykseen. Nykyisin puiston alueella järjestetään vuosittain moottorisahaveistoskilpailu, jonka teokset jäävät puistoalueelle ihailtaviksi.

Kuva: Leader Viisari

Hanketarinat – Saarijärvi

Kalastusta kaikille

Saarijärven Osakaskunta toteutti hankkeen kalastusharrastuksen edistämiseksi, erityisesti liikuntarajoitteisten ja ikääntyvän väestön tarpeisiin. Projekti keskittyi virkistyskalastuskohdeena tunnetun Pajulammen kehittämiseen paremmin saavutettavaksi.

Hankkeen myötä lammelle rakennettiin esteettömiä laitureita ja 600 metriä pitkä polku, jotka mahdollistavat liikkumisen ongintapaikoille invalidimopolla, rollaattorilla tai pyörätuolilla. Parannettu kalastuskohde houkuttelee nyt entistä enemmän kalastusharrastajia niin paikallisten kuin vierailijoidenkin keskuudesta sekä tarjoaa lapsiperheille turvallisen ympäristön kalastuksen opetteluun.

Hanketarinat – Kyyjärvi

Harsunkankaan kuntoportaat monipuolistavat luontoliikuntaa

Kyyjärven Kyky haki Leader Viisarilta rahoitusta kuntoportaiden rakentamiseen Harsunkankaan ulkoilualueelle. Hankkeen tavoitteena oli kehittää alueen luontoliikuntamahdollisuuksia. Kuntoportaat tarjoavat kuntalaisille erinomaisen keinon parantaa sekä fyysistä että henkistä hyvinvointiaan. Alueelta löytyvät talvisin myös hiihtoladut, ja kodan tunnelmalliset puitteet ovat kävijöiden vapaassa käytössä. Kuntoportaat on valittu myös vuoden 2019 liikuntateoksi!

Kuva: Leader Viisari

Hanketarinat – Koko toimialue

5E kylät - Arjen ympäristötekoja kannustavalla otteella

Maaseudun sivistysliiton 5E Kylät – Vähähiiliset yhteisöt -hankkeessa innostettiin kyliä ja yhteisöjä ilmasto-tekoihin käytännönläheisellä ja kannustavalla tavalla. Pohjois-Karjalan, Oulujärvi Leaderin ja Leader Viisarin alueilla toteutetuissa projekteissa keskityttiin arjen pieniin ympäristötekoihin, kuten permakulttuuriin, tekstiilien tuunaukseen ja ympäristötaitteeseen.

Hankkeessa kehitettiin työkaluja, kuten hiilikädenjälkitesti ja Hiilivii-saus-kortit, jotka auttavat yhteisöjä vähähiilisten tekojen toteuttamisessa. Tavoitteena oli tuoda ympäristövaikutukset konkreettisesti osaksi kyläläisten arkea positiivisuuden kautta ja kannustaa osallistumaan. Hankkeen materiaalit ovat luettavissa Maaseudun sivistysliiton sivuilla materiaali-pankissa.

**Hei,
käy myös katsomassa
oppaat!**

Kuva: Maaseudun Sivustysliitto

Hanketarinat – Kannonkoski

Maakuntaura on piilotettu luontohelmi

Kannonkosken kunnan hankkeessa kunnostettu Maakuntauran latvaosa on todellinen ulkoilijan unelma. Reitistö tarjoaa monipuoliset liikuntamahdollisuudet, olitpa sitten maastopyöräilyn, patikoinnin tai rauhallisen luontohetken ystävää. Alueella on useita tulisijoja, laavuja ja keittokatoksia, joissa voi levähtää ja nauttia nuotion loimusta. Käymälät ja telttapaikat takaavat mukavan pidemmänkin vierailun. Isohiekkan upea hiekkaranta tarjoaa

Kuva: Leader Viisari

täydellisen paikan viettää kesäpäivää perheen kanssa lasten leikkiessä rantavedessä. Maakuntaura on virkistyspaikka, jossa luonto ja liikunta yhdistyvät parhaalla mahdollisella tavalla!

Hanketarinat - Viitasaari

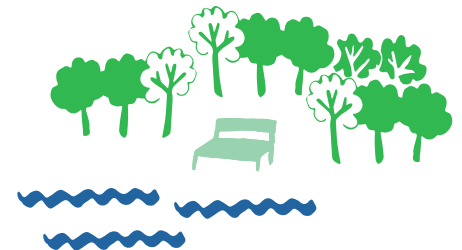
Graniittia rantaan

Graniittia Rantaan oli Viitasaaren kaupungin hallinnoima investointihanke, joka paransi taajaman viihtyisyyttä ja kehitti Torinrannan tyhjillään ollutta aluetta. Hanketta suunniteltiin yhdessä asukkaiden kanssa. Materiaaleina hankkeessa käytettiin Viitasaarelle ominaista rakennusmateriaalia, kiveä. Kivi on kestävä ja kaunista taajamaympäristöön sopivaa materiaalia, jolla on alueen kiviteollisuuden ansiosta myös pitkät perinteet.

Kuva: Jani Ahonen

Lopputuloksena luotiin kaunis Torinranta-alue, jossa ihmiset pääsevät ihailemaan kaunista Keiteleen maisemaa kivilusteilla rentoutuen. Graniittia Rantaan -hanke edistää kestävä kehitystä hyödyntäen paikallista jäännöskivimateriaalia, joka muuten jäisi käyttämättä.

Kuva: Jani Ahonen

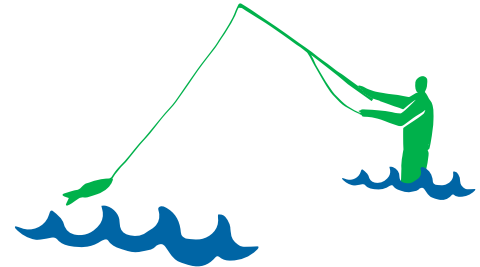

Hanketarinat – Äänekoski

Esteetöntä luontomatkailua Kapeenkoskella

Kapeenkosken alueelle rakennettiin 130 metriä pitkä esteetön maalaisturi, joka avaa upeat näkymät alueen kauniiseen luontoon. Uudet, selkeät opasteet ja viitoitukset ohjaavat turvallisesti merkityille poluille, ja perinettä rajaa virkistysalueen yrityskäytöstä. Myös uusi pyöräilyreitti avaa uusia seikkailumahdollisuuksia.

Hanke tukee vapaa-ajan palveluiden monipuolistumista ja merkityillä poluilla kulkeminen edistää kestävästä luontomatkailusta. Kapeenkoski tarjoaa nyt paremman saavutettavuuden ja houkuttelevamman ympäristön kaikille retkeilijöille. Jatkossa kosken alue tarjoaa myös upeat puitteet luontolähtöiseen liiketoimintaan.

Hanketarinat – Äänekoski

Future Skills -hanke rohkaisi nuoria yrittäjyyteen

Pohjoisen Keski-Suomen ammat-
tiopisto POKEn Future Skills -hank-
keessa tutustutettiin erityisesti nuoria
uusiin teknologioihin, kuten tekoälyyn,
virtuaalitodellisuuteen, 3D-tulosta-
miseen ja robotiikkaan. Hankkeen
tavoitteena oli innostaa nuoria verkos-
toitumaan, kokeilemaan yrittäjyyttä ja
laajentamaan ymmärrystä tulevaisuu-
den työmahdollisuuksista. Työpajoissa
käytiin läpi erilaisia teknologian sovel-
luksia, ja osallistujat saivat arvokasta
käytännön kokemusta yrittäjyydestä.

Vaikka hanke on päättynyt, sen
tuloksena syntyi uusia teknologiapai-
notteisia kursseja, ja nuoret löysivät
mahdollisuuksia liiketoiminnan kehiti-
miseen.

Kuva: POKE

Hanketarinat – Äänekoski

Höyryä Keiteleelle

Keiteleen vesiliikenteen perinneyhdistys ry hankki S/S Toimi -höyrylaivan Viisarin osarahoittamana ja sijoitti sen Suolahden perinnetelakalle. Vuonna 1898 rakennettu S/S Toimi on yksi harvoista lähes alkuperäisessä kunnossa säilyneistä matkustajahöyrylaivoista Suomessa. Laiva seilasi Keitele-järvellä vuosina 1938–1960, ja sen hankinnan myötä yhdistys vaalii paikallisia historiallisia perinteitä sekä vahvistaa alueen kulttuuriperintöä.

Tämä hanke tarjosi yhteisölle ainutlaatuisen mahdollisuuden tuoda vesiliikenteen rikas historia takaisin osaksi paikallista elämää ja perinnöksi tuleville sukupolville.

Yritystarinat - Pihtipudas

Kyläkaupasta kyläläisten olohuone

Kyläkaupasta, Meijän kaupasta, on kehittynyt tärkeä yhteisöllinen keskus Muurasjärven kylälle, Pihtiputaalle. Kauppa tarjoaa paitsi lähituotteita ja palveluita sekä toimii kyläläisten olohuoneena. Kauppa tarjoaa laajan valikoiman tuotteita, kuten rauta-kaupattarvikkeita ja vaatteita sekä ensimmäisen postipakettiautomaatin Pihtiputaalla. Kahviossa tarjoillaan lounasta. Kaupan myynti on ylittänyt odotukset ja palveluita kehitetään edelleen asiakkaiden toiveet huomioiden.

Kuva: Jani Ahonen

Yritystarinat - Karstula

Epira Oy - Ympäristöystävällisiä kuivikkeita ja muita tuotteita 100 %:sti puusta

Epira Oy on Karstulassa toimiva yritys, joka valmistaa 100 % puupohjaisia ja ympäristöystävällisiä kuivikkeita sekä muita tuotteita eläimille, taimitarhoille ja rakennusalalle. Yrityksen toiminta perustuu vähähiilisyteen ja kierrätykseen, sillä se hyödyntää

puuteollisuuden sivuvirtoja ja hankkii loput raaka-aineensa sertifioiduista lähimetsistä. Tuotannon kasvaessa Epira haki Leader-rahoitusta uuteen varastotilaan. Tämä investointi auttoi poistamaan tuotannon pullonkaulan ja vauhditti yrityksen kasvua.

Kuva: Epira Oy

Yritystarinat - Karstula

KriBar - NANA ateriatutti arjen haasteisiin

Kuva: KriBar Oy

NANA Ruokatutin idea syntyi perustaja Kristiina Kahilan tarpeesta helpottaa vauva-arkea. Ensimmäisen lapsensa saamisen jälkeen Kahila huomasi tarpeen tuotteelle, joka

vähentäisi tuppullojen pesua. Tämä innovaatio johti NANA ateriatutin kehittämiseen. Alkuperäisen nestelle tarkoitetun tutin lisäksi brändillä on nyt vaihtoehtoja kiinteämmälle ruoalle, kuten velleille ja smoothieille. Ruokatutti tekee lapsen ruokailusta helpompaa niin arjessa kuin matkoilla. Se valmistetaan turvallisesta elintarvikesilikonista Turussa.

Yrityksen käynnistämistä tuki Leader-rahoitus, joka kattoi tutkimus- ja kehittämiskuluja sekä brändin rakentamista. Rahoituksella luotiin muun muassa toimivat verkkosivut kuluttajien tarpeisiin.

Kuva: Leader Viisari

Yritystarinat - Karstula

Wanhat Wehkeet - Automuseosta monipuoliseksi matkailualueeksi

Wanhat Wehkeet on Karstulassa sijaitseva yritys, joka tunnettiin alun perin automuseona. Toiminta laajentui monipuoliseksi matkailualueeksi, jossa museokiertelyn lisäksi voi keilata, kokousta, järjestää juhlia, nauttia kesäteatterista, saunoa erilaisissa saunoissa, uida, laulaa karaokea,

syödä ja majoittua. Tilojen kunnostuksen ja museon avaamisen jälkeen on remontoitu samassa rakennuksessa sijainneesta rekka-autokorjaamon tilasta kokous- ja juhlatila. Myös majoitusratkaisuja on tarjolla. Wanhat Wehkeet on hyödyntänyt Leader-rahoitusta useissa hankkeissaan.

Yritystarinat - Äänekoski

Metsän kutsu - Luontoon pohjautuvaa hyvinvointia

Metsän Kutsu on Sumiaisissa toimiva luonto- ja eräpalveluihin erikoistunut yritys, joka tarjoaa asiakkailleen monipuolisia elämyksiä luonnon keskellä. Yrittäjä Jukka Keituri laajensi toimintaansa Leader Viisarin myöntämän investointituen avulla, hankkien kajakkeja ja maastopyöriä.

Yrityksen pääpaino on ympäristöietoisuuden edistämisessä ja luontoon pohjautuvien hyvinvointikokemusten tarjoamisessa. Yrityksille ja yhteisöille suunnatut palvelut keskittyvät työhyvinvointiin ja virkistykseen, korostaen luonnon rauhoittavaa ja kiireetöntä tunnelmaa.

Kuva: Jukka Keituri

Yritystarinat - Kannonkoski

Bear Manor - Innovatiivinen talviskootteri

Lakomäen kartanon yrittäjä Pasi Kauppinen halusi kehittää ympäristöystävällisen vaihtoehdon perinteisille moottorikelkoille. Näin syntyi innovatiivinen eLyly, sähköinen talviskootteri, joka ammentaa inspiraationsa muinaisista suomalaisista eriparisuksista.

Viisarin kokeilutuen avulla hanke eteni ideasta testausvaiheeseen, ja prototyyppi kehitettiin yhteistyössä teollisuussuunnittelijoiden sekä palkitun muotoilijan Harri Koskisen kanssa. eLyly voitti myös arvostetun MPIDEA-innovaatiokilpailun, vahvistaen potentiaaliaan sekä kotimaisilla että kansainvälisillä markkinoilla.

Kuva: Maria Markus

Leader Viisarin omat hankkeet ohjelmakaudella 2014-2020

Into & Into II

Hankkeiden tavoitteena oli tarjota Leader-rahoituksella tarpeellista tukea yhteisöjen toiminnan kehittämiseen ja monipuolistamiseen sekä tukea yhteisöjen ja asukkaiden aktiivisuutta ja parantaa elinoloja alueella. Erityisenä tavoitteena oli lasten ja nuorten aktiivisuutta ja viihtyvyyttä tukevat toimenpiteet.

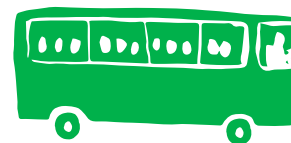
Paikallistasolla hankkeiden tavoitteena oli lisätä asukkaiden mahdollisuuksia vapaa-ajan toimintaan, parantaa asumisviihtyvyyttä sekä tehostaa yhteisessä käytössä olevien kokoon-tumistilojen käyttöä. Investointien tuella lisättiin asukkaiden sosiaalista kanssakäymistä ja yhteisöllisyyden tunnetta.

Visiitti I & II

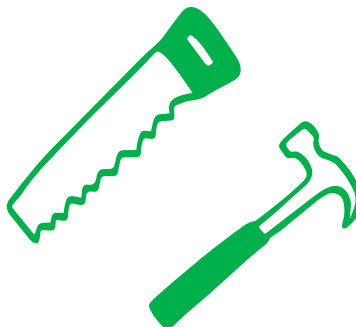
Viisarin Visiitti -teemahankkeilla edistettiin maaseutualueiden kestävyttä ja elinvoimaisuutta tukemalla maaseudun toimijoiden kehittämissyöitä. Hankkeessa tuettiin maaseudun yhteisöjen ja yrittäjien omatoimista kehittämistä kannustamalla heitä etsimään vaihtoehtoisia näkökulmia ja toimimisen tapoja oman toiminta-alu-

eensa ulkopuolelta opintomatkojen muodossa. Visiitti -teemahankkeet tarjosivat mahdollisuuden tehdä opintomatkoja uteliaisuuden ja oivallusten hengessä, ilman liiallisia ennakkorajoituksia. Toimenpiteet eli matkat voidaankin nähdä toimineen työpajamaisina hankehautomoina, joissa odotettiin syntyvän uusia hankeaihoita.

Kylpien

Leader Viisarin Kylpien -teemahankkeella haluttiin edistää kylien vapaa-ajan toiminnan mahdollisuuksia. Teemahankkeessa tuettiin kylän asukkaiden yhteiseen käyttöön tarkoitettuja kone- ja laitehankintoja ja/tai pieniä rakentamisen korjaus- ja kunnostustöitä.

Hankkeella haluttiin tukea kyläyhdistysten kautta kylien toiminnallisuutta ja viihtyisyyttä. Tuetuilla alahankkeilla saatiin aikaan mm; äänentoistolaitteiden hankintaa seuroille, kylätalojen ja urheilukenttien kunnostustöitä, skeittiramppi, laavu, WC-tiloja sekä frisbeegolfradan kunnostustöitä.

Explore Europe

Explore Europe -hankkeessa aktivoitiin alueen toimijoita osallistumaan kansainvälisiin hankkeisiin ja valmisteltiin uusia kansainvälisiä hankehakemuksia. Hankkeen aikana valmisteltu Future Skills -hanke sai myönteisen tukipäättöksen, ja samalla luotiin

laajaa kansainvälistä verkostoa. Osana hanketta valmisteltiin myös esitys suomalaisesta Leader-toiminnasta kansainväliseen IAIC 2021 -konferenssiin, mikä toi paikallista osaamista näkyville kansainvälisillä foorumeilla.

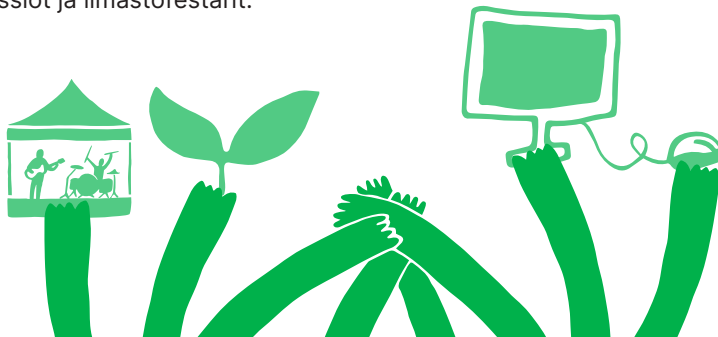

Viipale

Viisarin kehittämistyön visio 2020 tähtäsi elinvoimaisen ja viihtyisän maaseudun rakentamiseen, jossa osaavat ja yritteliäät asukkaat kukoistavat. Hanke keskittyi vahvistamaan paikallista yhteistyötä, yhteisöllisyyttä ja pienyrittäjyyttä, tuoden maaseudun kehittämiseen uutta potkua. Tavoitteena oli lisätä osallisuutta ja vaikuttamismahdollisuuksia sekä tukea aktiivista yhdessä tekemistä.

Konkreettisina toimenpiteinä toteutettiin mm. vaikuttavuuden mittariston kehitystä, innostavia videoklippejä ja pelejä, opintomatkoja sekä yhteisöllisiä tapahtumia kuten Tulevaisuus-Sessiot ja ilmastofestarit.

Hanke hyödynsi tietotekniikkaa ja ympäristöosaamista, vahvistaen maaseudun elinvoimaisuutta ja kestävää tulevaisuutta.

A rural landscape featuring a dirt road that curves through golden fields. In the background, there is a wooden barn with a grey roof and a dense forest under a blue sky with scattered white clouds. Utility poles are visible along the road.

Siirtymäkausi 2021-2022

Siirtymäkausi 2021-2022

Vuodet 2021 ja 2022 olivat ns. siirtymäkautta. Niiden aikana toteutettiin päättyneen kauden strategiaa uuden kauden varoilla. Siirtymäkausi oli ajanjaksona poikkeuksellinen koronaviruspandemian ja Ukrainan sodan johdosta.

Tämä näkyi osittain hakkeiden peruuntumisena, materiaalien saannin viivästyminenä ja hintojen nousuna. Toisaalta se toi mukanaan digitaitojen ja monipaikkaisuuden lisääntymistä alueella ja toi uudenlaisten ratkaisujen äärelle, synnyttäen mainioita hankeideoita.

**Hankkeiden talkootöitä
tehtiin yhteensä
17 211 tuntia**

**41
ympäristöä parantavaa
toimenpidettä
toteutettiin**

**Tilaisuuksiin ja
tapahtumiin osallistui
yhteensä
7 625 henkeä**

**104
organisaatiota
osallistui hankkeisiin**

**25
laadittua
suunnitelmaa**

**Kunnostettuja rakennuksia tai niiden
varusteluja toteutettiin**

48

**Syntyi 9
uutta yritystä, joista**

**2
oli nuorten
perustamia**

Yritystuet

Haetut yritystuet 52 kpl

Toteutuneet hankkeet 39 kpl

Hanketuet

Haetut hanketuet 30 kpl

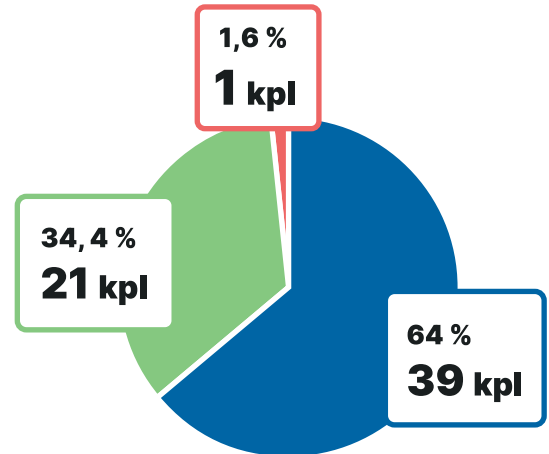
Toteutuneet hankkeet 22 kpl

Hankkeiden kokonais-
kustannukset yhteensä

2,5 milj.

Hankkeiden julkinen
tuki yhteensä

1,2 milj.

Toteutuneiden hankkeiden teemat

- Elinkeinot ja yrittäjyys
- Asumisviihtyvyyden ja ympäristö
- Yhteisöllisyys ja yhdessä tekeminen

Hanketarinat – Äänekoski

Suolahden historia esille

Vanhan Äänekosken Kotiseutuyhdistys ry:n hankkeessa ”Kotiseutumuseo nykyaikaan” tavoitena oli uuden kotiseutumuseon rakentaminen, museonäyttelyn suunnittelu, näyttelyn avaaminen yleisölle ja kotiseutumuseon toiminnan vakiinnuttaminen. Hankkeen jälkeen kävijämäärät ovat olleet ilahduttavia ja hankkeesta on saatu hyvää palautetta. Museon avau-

tuminen lisäsi kiinnostusta kotiseutuasioihin ja sen myötä yhdistyksen jäsenmäärä sekä toiminta ovat kasvaneet. Yhdistys toteutti myös toisen hankkeen digitalisaatioon liittyen. Uusien tilojen myötä tarvittiin myös nykyaikainen digitaalinen laitteisto, joka mahdollistaa virtuaalisten ja vuorovaikutteisten materiaalien hyödyntämisen museotiloissa.

Kuvat: Leader Viisari

Hanketarinat – Viitasaari

Löytän kylätalo mahdollistaa kulttuuritapahtumien järjestämisen ainoana kylällään

Löytän kyläseura ry toteutti hankkeillaan kylätalon kunnostustöitä sekä rantakatsomon rakentamisen. Löytän kyläseura on toteuttanut kylätalolla useamman hankkeen, joiden tarkoituksena on ollut elävöittää maaseutua. Hankkeet ovat mahdollistaneet kylätalon toiminnan jatkumisen, mikä on tärkeää kylätalon toimiessa kylän ainoana kokoontumispaikkana. Kylätalo mahdollistaa remonttien myötä myös kulttuuritapahtumien järjestämisen asianmukaisessa paikassa.

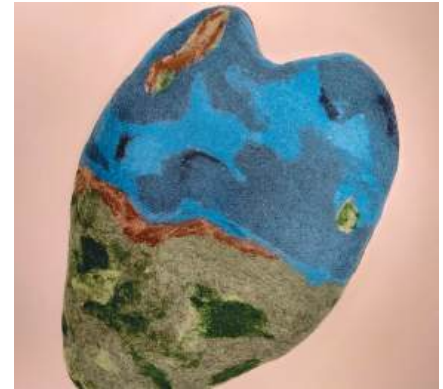

Hanketarinat – Saarijärvi

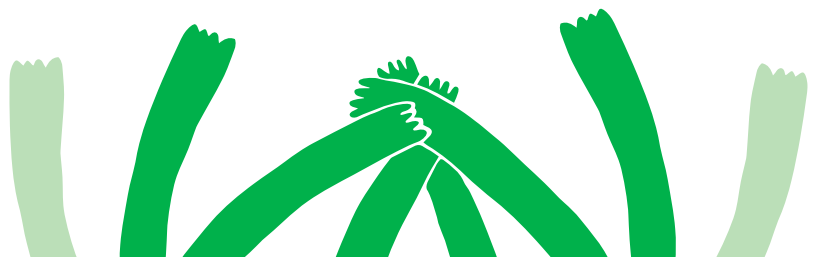
Saarijärven paikallisidentiteettiä vahvistettiin taiteen avulla

Saarijärvi-Seura ry:n Paikan hengessä -hanke on jättänyt jälkensä Saarijärven kulttuurielämään. Leader Viisarin rahoittama hanke onnistui osallistamaan yli 1000 lasta ja nuorta, innostaen heitä taiteen pariin. Kuvanveistäjä ja yhteisötaiteilija Jaana Bombin veti hanketta, jonka tavoitteena oli

tukea ja monipuolistaa saarijärveläisten lasten ja nuorten taiteen tekemistä ja taidekasvatusta. Hankkeen aikana syntyi kaksi merkittävää julkista taideteosta; 50-osainen pysyvä taideteos Saarijärven uuden koulu- ja kulttuurikeskuksen Kulttuuritorille sekä mosaiikkiteos ”Paavon arkki”.

Kuva: Leader Viisari

Hanketarinat – Saarijärvi

Maistuvaa Saarijärven mailta ja mannuilta

Saarijärven Maa- ja kotitalousnaiset ry toteutti hankkeellaan Maistuvaa Saarijärven mailta ja mannuilta Saarijärvelle oman menun suunnittelun reseptiikkoinen ja esittelymateriaaleineen. Menu tuo esille saarijärveläisyyttä ja puhdasta lähiluontoa. Menu on suunniteltu ruokamatkailijoille ja alueen omille kuluttajille.

Hanke aktivoi eri verkostoja kuten yhdistyksiä, kuntaa ja yrittäjiä yhteistyöhön. Menuun pohjautuen Saarijärvellä on toteutettu myös kiertoajeluita Visit Saarijärven toteuttamana.

Kuvat: Leader-Viisari

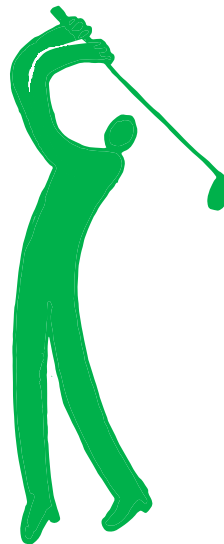

Hanketarinat – Saarijärvi

Golfsimulaattori monipuolistaa Saarijärven palvelutarjontaa

Saarijärvi Golf ry toteutti Golfsimulaattorin hankinnan sekä tilojen remontoinnin Saarijärven Liikelataamon tiloihin. Hankkeen tarkoituksena oli tarjota yhdistyksen jäsenille, alueen muille golfharrastajille sekä ennen kaikkea seutukunnan nuorille

monipuolisempia harrastepalveluita. Simulaattori soveltuu myös yritysten ja yhdistysten virkistystilaisuuksiin. Simulaattorin viereisissä tiloissa toimii keilahalli ja lähietäisyydellä sijaitsevat tekonurmikenttä, pururata, ensilumenlatu sekä laskettelurinne.

Kuva: Leader Viisari

Hanketarinat – Kinnula

Maalaisidyllinen puisto Kinnulan keskusta

Hankkeessa Kinnulan Tekevä ry toteutti maalaisidyllisen polkutraktori-puiston Kinnulan keskusta. Puistossa lapset saavat leikkiä, muokata maata, kuskata, kaivaa ja kuopsuttaa. Puistossa toteutetaan eri tapah-tumia ja puisto on aina kävijöilleen avoinna. Pääsääntöisesti touko-elo-kuun välillä puiston traktorit ovat myös käytettävissä. Puistosta löytyy pieniä rakennuksia lasten mittapuulla rakennettuna kuten; maitolaituri, ”kaivo”, heinälato, kanala, kepparitalli, myyntikoju ja tankkauspaikka. Alueella vieraillee tapahtumien yhteydessä myös oikeita eläimiä.

Hei,
kurkkaa tänne!

Hanketarinat – Äänekoski

Kylien maisema esiin hankkeen avulla

Puuta vai muuta -hanke Äänekoskella etsi vaihtoehtoisia hyödyntämistapoja viljelystä poistuneille pelloille, samalla kohentaen kylämaisemia ja edistäen hiilensidontaa. Lähes kaikki alueen kylät osallistuivat hankkeeseen, jossa maanomistajia rohkaistiin käyttämään peltoja uusilla tavoilla esimerkiksi metsitykseen, laidunalueiden perusta-

miseen tai luonnontuotteiden keruuseen. Hankkeessa laadittiin kyläsuunnitelmat 15 kylälle. Tavoitteena oli lisätä hiilinieluja, parantaa luonnon monimuotoisuutta sekä säilyttää alueen kauniit viljely- ja peltomaisemat. Hanke oli merkittävä yhteisöllinen askel kohti kestäväää tulevaisuutta ja vihreää kehitystä.

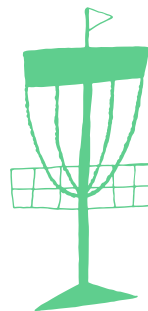

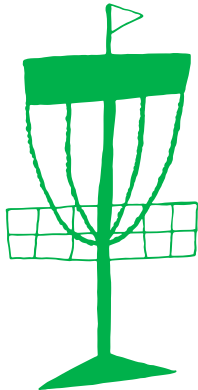
Kuva: Leader Viisari

Leader Viisarin omat hankkeet siirtymäkaudella 2021-2022

Into III & Into IV

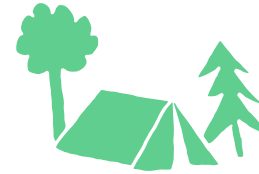
Into-teemahankkeet jatkuivat samoilla tavoitteilla kuin rahoituskaudella 2014-2020. Alahankkeilla saatiin nuorille liikunta- ja harrastevälineitä, tuettiin äänentoistolaitteiden ja dataprojektorin hankintoja sekä tuettiin yhdistysten tilojen korjaustöitä. Asumisviihtyvyyttä lisäsivät mm. kuntoradan kunnostustyöt sekä hankitut laavu ja grillikota.

Riemu

Leader Viisari ry haki alahankkeita yhdistysten pienten tapahtumien järjestämiseen yhteisöllisyyden vahvistamiseksi. Alahankkeet saivat sisältää tapahtumien järjestämiseen liittyviä toimenpiteitä. Tapahtumien tuli olla kaikille avoimia ja pääsymaksuttomia.

Alahankkeina rahoitetut tapahtumat:

- Kaiken kansan keihäsjuhla 2.7.2021, Keihäskarneaalit ry
- Suolahden Kyläpäivät 7.-8.8.2021, Suolahden Kyläyhdistys ry
- 130 vuotta teollista maidontuotantoa Karstulassa -näyttely 2.-30.9.2021, Karstula-Seura ry
- Konginkankaan Frisbeegolfin mestaruuskisat 16.7.2022, Konginkankaan Kyläyhdistys ry
- Metsähotelli Piispala 27.-28.8.2022, Karstulan Seudun Samoelijat ry

Viisarin toiminta koetaan tärkeäksi alueen kehitykselle

Leader Viisari tuotti vaikuttavuustutkimukset **ohjelmakaudesta**

2014-2020 sekä **siirtymäkaudesta 2021-2022**. Tutkimuksissa tarkasteltiin Leader rahoituksen vaikutuksia alueella sekä keskeisimpiä haasteita rahoitusprosessissa.

Tutkimusten mukaan Leader Viisarin **rahoitus koettiin merkittävänä tekijänä paikallisen kehityksen kannalta**, mutta **hakuprosessi koettiin byrokrattiseksi ja vaativaksi**. Hyrrä-järjestelmä nousi erityiseksi haasteeksi, mikä vaikeutti prosessin sujuvuutta.

Jatkossa hakijat toivoivat **enemmän neuvontaa ja tukea** erityisesti yritystukien hakemiseen, sillä hakemusten täyttäminen koettiin usein monimutkaiseksi.

Viisarin **henkilöstö sai kuitenkin laajaa kiitosta** toiminnastaan, ja heidän asiakaspalvelunsa nähtiin erinomaisena.

Rahoitusta pidettiin erittäin tärkeänä hankkeiden toteutuksessa sekä **lähes kaikki vastaajat suosittelisivat Viisarin tarjoamaa rahoitusta muille**.

Hei,

voit käydä kurkkaamassa tutkimukset kokonaisuudessaan täältä!

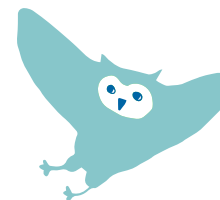

2014-2020

2021-2022

Tutkimuksissa korostui **tarve lisätä Viisarin tunnettuutta ja parantaa tietoutusta**, jotta alueen toimijat olisivat paremmin tietoisia rahoitusmahdollisuuksista. **Neuvonnan ja ohjauksen kehittäminen** nähtiin keskeisenä tekijänä rahoitusprosessin sujuvoittamiseksi ja hakijoiden tarpeisiin vastaamiseksi.

Tutustu lisää Viisarin toimintaan,
hanketarinoihin ja
tukimahdollisuuksiin:

www.keskisuomenmaaseutu.fi/viisari

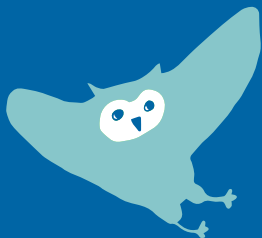
@leaderviisari

Leader Viisari

Leader Viisari ry –
paikallista kehittämistä

Toimitusryhmä:

Leader Viisari /
Laura Kortelainen ja
Maiju Tiensuu

Kuvitukset ja taitto:

Kaisla Kujanpää

Paino:

Keski-Suomen painotuote Oy

LEADER

Viisari

maaseuturahasto

